

Grootschalige vaccinatiedag van de GGD in Ahoy Rotterdam waar meisjes zich preventief laten inenten tegen baarmoederhalskanker. FOTO HH

Vaccinatieplicht kan wel effectief zijn

FABEL De weerstand tegen inenting klinkt luid, maar is daarmee nog niet breedgedragen, betogen **Roland Pierik** en **Marcel Verweij**. Met goede voorlichting is er wel draagvlak voor verplichte vaccinatie.

In verschillende westerse landen brak afgelopen jaar mazelen uit, een ziekte die een decennium geleden bijna onder controle leek. De uitbraken worden veroorzaakt door een dalende vaccinatiegraad waardoor groepsimmunitet niet meer is verzekerd. Dit is vooral te 'danken' aan de anti-vaccinatiebeweging, een relatief kleine groep van zeer vocale hardcore-tegenstanders, die zich met name op internet profileert. Deze groep geeft allerlei argumenten tegen vaccinatie, inclusief een sleetse herhaling van de hypothese van Andrew Wakefield uit 1998, dat het bof-mazelen-rodehondvaccin autisme zou veroorzaken. De link is vele malen ontkracht, Wakefield is ontmaskerd als oplichter, maar de fabel leeft voort.

Deze 'antivaxxers' verwerpen de medische consensus dat gebruikte vaccins veilig en effectief zijn. Zij verdenken 'Big Pharma' ervan vergif aan de man te brengen omwille van geldelijk gewin en suggereren complotten die de 'waarheid over vaccinaties' toedekken. Via websites en sociale media zaaien zij twijfel en ondermijnen ze het vertrouwen in vaccinatie.

Frankrijk en Italië pogen de dalende vaccinatiegraad tegen te gaan middels

een vaccinatieplicht. In een artikel hierover komt de pragmatische vraag aan de orde of zo'n vaccinatieplicht niet contraproductief zal uitpakken (*Trouw*, 31 juli). Redacteur Sander Becker noemt twee feiten: in Australië is, ondanks de 'no jab no pay'-campagne (vaccinatie als voorwaarde voor kinderbijslag), maar 91 procent van de kinderen ingeënt. Het tweede gegeven is dat in de landen waar verplichtende maatregelen worden ingevoerd veel protest en weerstand ontstaat. Deze feiten zijn niet overtuigend als argumenten tegen vaccinatieplicht.

Geen uitzondering

De Australische campagne blijkt wel degelijk te werken: binnen twee jaar steeg de vaccinatiegraad bij 1- tot 5-jarigen, die jaren inderdaad rond de 90 procent was blijven hangen, tot 93 procent. Dat is een naar verhouding snelle groei, waarbij de verwachting is dat dan ook de gewenste en nodige grens van 95 procent vaccinatie bereikt zal worden. Ook elders is ingrijpen effectief. In Californië werd in 2015 (na de mazelenuitbraak in Disneyland) de bestaande vaccinatieplicht aangescherpt: ouders met religieuze of filosofische bezwaren kunnen geen uitzondering meer claimen. Alleen medische uitzonderingen worden erkend. Het blijkt succesvol: twee jaar na de invoering is het percentage kinderen in de opvang dat gevaccineerd is, gestegen van 92,8 naar 95,6 procent. Dat is boven de 95 procent die nodig is voor groepsimmunitet.

Toegegeven, dit zijn de enige twee voorbeelden die voorlopig voorhanden zijn en de grote vraag is hoe de invoering

in Italië en Frankrijk gaat uitpakken. Maar er is ook geen empirische basis om te vrezen dat een vaccinatieplicht contraproductief zal zijn. De *Trouw*-redacteur wijst er in zijn artikel ook op dat invoering van verplichte vaccinatie tot protest leidt en dus tot extra weerstand tegen vaccinatie. Die weerstand is echter vooral te verwachten bij de kleine groep overtuigde tegenstanders en minder bij de ouders die vooral twijfelen over vaccinatie. Als goed wordt uitgelegd dat een vaccinatieplicht echt nodig is om ernstige, soms fatale ziektes bij kinderen te voorkomen, dan wordt het voor vele twijfelers makkelijker om vaccinatie alsnog te accepteren.

Verzet is vooral te verwachten van de harde kern van antivaxxers: niets kan hen ervan overtuigen dat vaccinaties veilig zijn. Een vaccinatieplicht zal hun radicale weerstand alleen maar aanwakkeren. In Californië zagen we eenzelfde oproer in het publieke debat. Maar het wetsvoorstel kreeg een grote

De link met autisme is vele malen ontkracht, Wakefield is ontmaskerd als oplichter, maar de fabel leeft voort

meerderheid en het referendum dat antivaxxers initieerden om invoering van de aangescherpte plicht te blokkeren haalde bij lange na niet het vereiste aantal stemmen. Twee jaar later blijkt de vaccinatiegraad serieus gestegen. Er is geen reden om aan te nemen dat het in Frankrijk en Italië anders zal gaan.

Goede voorlichting

Wellicht is er een analogie met het rookverbod in de horeca zo'n 10 jaar geleden. Er was veel ophef, maar we kunnen nu constateren dat de sterkste en aanhoudende weerstand vooral een specifieke groep betrof: eigenaren en rokende bezoekers van kleine cafés. Het verbod werkt en wordt inmiddels ook onder rokers breed geaccepteerd. Bij de invoering van een vaccinatieplicht is het van groot belang een vocaal luid maar smalgedragen protest niet te verwarren met breedgedragen weerstand. Het is cruciaal om zo'n maatregel goed toe te lichten, door vertrouwde verpleegkundigen en artsen, en deze voorlichting vorm te geven in dialoog met twijfelende ouders.

Mazelen is immers niet de onschuldige kinderziekte die antivaxxers ervan proberen te maken: wereldwijd sterven er jaarlijks duizenden kinderen aan. Europa kende afgelopen jaar 36 sterfgevallen. Tegen de achtergrond van een dreigende uitbraak en risico's van de ziekte, zal de groep twijfelers een goed toegelichte verplichting veel makkelijker accepteren dan de harde kern van antivaxxers. En het overtuigen van deze groep is meer dan voldoende om de veilige vaccinatiegraad van 95 procent te behalen.

Roland Pierik

universitair hoofddocent rechtsfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam

Marcel Verweij

hoogleraar filosofie aan Wageningen Universiteit